

Věc T-446/05

Amann & Söhne GmbH & Co. KG a Cousin Filterie SAS

v.

Evropská komise

„Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Evropský trh s průmyslovými nitěmi – Rozhodnutí, kterým se konstatuje porušení článku 81 ES a článku 53 Dohody o EHP – Pojem ‚jediné protiprávní jednání‘ – Vymezení trhu – Pokuty – Maximální výše pokuty – Závažnost a délka trvání protiprávního jednání – Polehčující okolnosti – Spolupráce – Proporcionalita – Rovné zacházení – Práva obhajoby – Pokyny k metodě stanovování pokut“

Rozsudek Tribunálu (pátého senátu) ze dne 28. dubna 2010 II - 1270

Shrnutí rozsudku

1. *Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Zákaz – Protiprávní jednání – Dohody a jednání ve vzájemné shodě, které lze kvalifikovat jako jediné protiprávní jednání – Pojem (Čl. 81 odst. 1 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2, a č. 1/2003, čl. 23 odst. 2)*

II - 1255

2. *Žaloba na neplatnost – Rozhodnutí Komise přijaté na základě článků 81ES nebo 82 ES – Komplexní hospodářské posouzení – Soudní přezkum – Meze*
(Čl. 81 ES a 82 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2, a č. 1/2003, čl. 23 odst. 2)
3. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Posuzovací pravomoc Komise – Soudní přezkum – Pravomoc přezkumu v plné jurisdikci soudu Společenství*
(Čl. 81 ES, 82 ES, 229 ES a 253 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2, a č. 1/2003, čl. 23 odst. 2 a 3, a 31)
4. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Posuzovací pravomoc svěřená Komisi čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 – Porušení zásady legality trestů – Neexistence*
(Čl. 81 ES a 82 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2, a č. 1/2003, čl. 23 odst. 2)
5. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Několik protiprávních jednání*
(Čl. 81 ES a 82 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)
6. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)
7. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Opatření se skutečnou schopností způsobit újmu na dotčeném trhu*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2)
8. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Rozdělení dotčených podniků do kategorií, které mají totožný konkrétní výchozí bod*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)
9. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Nezbytnost zohlednění obrátů dotčených podniků a zajištění, aby byly pokuty přiměřené těmto obrátům – Neexistence*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2, a č. 1/2003, čl. 23 odst. 3; sdělení Komise 98/C 9/03)
10. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Rozdělení dotčených podniků do kategorií, které mají totožný konkrétní výchozí bod*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A šestý pododstavec)

11. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Rozhodnutí o uložení pokut – Povinnost uvést odůvodnění – Dosah*
(Čl. 253 ES; nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03)
12. *Hospodářská soutěž – Kartelové dohody – Účast na setkáních podniků, která mají protisoutěžní účel – Okolnosti, které v případě nedistancování se od přijatých rozhodnutí umožňují dovést účast na následné kartelové dohodě*
(Čl. 81 odst. 1 ES)
13. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Doba trvání protiprávního jednání – Dlouhodobé a střednědobé protiprávní jednání – Zvýšení výchozí částky pokuty o 10 % za rok*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2, a č. 1/2003, čl. 23 odst. 3; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 B)
14. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Polehčující okolnosti*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 15 odst. 2, a č. 1/2003, čl. 23 odst. 2; sdělení Komise 98/C 9/03, bod 3, odrážka 3e)
15. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Obrat, který má být zohledněn při výpočtu pokuty*
(Sdělení Komise 98/C 9/03, bod 1 A)
16. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Závažnost protiprávního jednání – Zohlednění účinků protiprávního jednání*
(Nařízení Rady č. 17, článek. 15)
17. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Rozhodnutí Komise, kterým se konstatuje protiprávní jednání – Důkazy, které lze přijmout*
(Nařízení Rady č. 1/2003, čl. 27 odst. 1)
18. *Hospodářská soutěž – Správní řízení – Žádost o informace – Práva obhajoby*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 11 odst. 5)
19. *Hospodářská soutěž – Pokuty – Výše – Určení – Kritéria – Spolupráce podniku v průběhu správního řízení*
(Nařízení Rady č. 17, čl. 11 odst. 4 a 5)

1. Pojem „jediné protiprávní jednání“ se vztahuje na situaci, ve které se několik podniků účastnilo protiprávního jednání, jež sestává z trvajících chování sledujících jediný hospodářský cíl směřující k narušení hospodářské soutěže, nebo dále z individuálních protiprávních jednání vzájemně spojených stejným cílem (stejný účel všech prvků) a stejnými subjekty (totožnost dotyčných podniků, které jsou si vědomy, že se podílí na společném cíli). Porušení čl. 81 odst. 1 ES může vyplývat nejen z jediného úkonu, ale rovněž z řady úkonů, anebo i z trvajících jednání. Tento výklad nelze zpochybnit z důvodu, že jeden nebo více prvků z této řady úkonů nebo tohoto trvajících jednání může rovněž sám o sobě a nahlížen izolovaně porušovat uvedené ustanovení. Pokud se jednotlivé skutky začleňují do „jednotného záměru“ z důvodu svého totožného cíle narušujícího hospodářskou soutěž uvnitř společného trhu, má Komise právo přičítat odpovědnost za tyto skutky v závislosti na účasti na protiprávním jednání nahlíženém jako celek. Krom toho se pojem jediného protiprávního jednání může vztahovat k právní kvalifikaci protisoutěžního jednání spočívajícího v dohodách, jednáních ve vzájemné shodě a rozhodnutích sdružení podniků.

jednáním, neboť ovlivnění hospodářské soutěže je, jako předmět či účinek, podstatným prvkem jakéhokoli chování spadajícího do působnosti čl. 81 odst. 1 ES. Existovalo by riziko, že taková definice pojmu jediného cíle částečně zbaví pojem jediného a trvajících protiprávního jednání jeho smyslu v rozsahu, v jakém by měla za následek, že několik chování týkajících se hospodářského odvětví zakázaných čl. 81 odst. 1 ES by muselo být systematicky kvalifikováno jako prvky naplňující znaky jediného protiprávního jednání. Pro účely kvalifikace jednotlivých jednání jako jediného a trvajících protiprávní jednání je třeba ověřit, zda se doplňují v tom smyslu, že každé z nich mělo čelit jednomu nebo několika následkům běžné hospodářské soutěže, a prostřednictvím interakce tato jednání přispívala k uskutečnění souhrnu protisoutěžních účinků předvídaných jejich původci v rámci celkového plánu směřujícího k jedinému cíli. V tomto ohledu je třeba zohlednit veškeré okolnosti, které mohou prokázat či zpochybnit uvedenou spojitost, jako je doba uplatňování, obsah a souvztažně cíl jednotlivých dotčených jednání. Komise tedy může z objektivních důvodů zahájit různé postupy, konstatovat několik odlišných protiprávních jednání a uložit několik samostatných pokut.

Pojem jediného cíle nelze vymezit obecným odkazem na narušení hospodářské soutěže na trhu dotčeném protiprávním

Kvalifikace určitých protiprávních jednání jako jednání představující jedno

a totéž protiprávní jednání, nebo jako několik protiprávních jednání, v zásadě ovlivňuje sankci, která může být uložena. Konstatování několika protiprávních jednání může totiž vést k uložení několika různých pokut, pokaždé v mezích stanovených čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 ES.

(viz body 89–94, 133, 134)

2. Pokud jde o platnost čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 ES ve vztahu k zásadě legality trestu, jak byla uznána soudem Společenství v souladu s pokyny poskytnutými evropskou Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a ústavními tradicemi členských států, Komise nedisponuje neomezeným prostorem pro uvážení zaprvé při konstatování existence protiprávních jednání porušujících pravidla hospodářské soutěže, zadruhé při určování toho, zda různá protiprávní jednání představují jediné a trvající protiprávní jednání nebo několik samostatných protiprávních jednání a zatřetí při stanovování výše pokut za tato protiprávní jednání.

Zaprvé Komise může podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 uložit pokuty pouze za porušení takových pravidel hospodářské soutěže, jako jsou články 81 ES nebo 82 ES. Otázka, zda jsou splněny podmínky článků 81 ES a 82 ES, je v zásadě předmětem úplného přezkumu soudem Společenství. Krom toho, je-li pravda, že v případě, že toto konstatování obnáší komplexní hospodářské nebo technické posouzení, judikatura přiznává Komisi určitý prostor pro uvážení, který ovšem není v žádném případě neomezený. Takový prostor pro uvážení totiž neznamená, že Tribunál nesmí v rámci žaloby na neplatnost přezkoumávat výklad údajů této povahy provedený Komisí. Soud Společenství musí zejména ověřit nejen věcnou správnost uplatněných důkazů, jejich věrohodnost a soudržnost, ale rovněž musí přezkoumat, zda tyto důkazy představují veškeré relevantní údaje, jež musí být při posuzování komplexní situace vzaty v úvahu, a zda o ně lze opřít závěry, které z nich byly vyvozeny.

(viz body 130–131)

3. Komise nedisponuje neomezeným prostorem pro uvážení při stanovování

pokut za protiprávní jednání porušující pravidla hospodářské soutěže. Ačkoli je pravda, že objektivní kritérium maximální hranice pokuty a subjektivní kritéria závažnosti a délky trvání protiprávního jednání ponechávají Komisi široký prostor pro uvážení, nic to nemění na skutečnosti, že jde o kritéria umožňující Komisi přijímat sankce s ohledem na míru protiprávnosti dotyčného chování. Je tedy třeba se domnívat, že čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 23 odst. 2 a 3 nařízení č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 ES stanovují kritéria a meze, které vážou Komisi při výkonu jejích pravomocí v oblasti pokut, přičemž jí zároveň ponechávají i určitý prostor pro uvážení. Mimoto platí, že při stanovování pokut podle těchto ustanovení je Komise povinna dodržovat obecné právní zásady, zejména zásadu rovného zacházení a zásadu proporcionality, jak je vymezila judikatura Soudního dvora a Tribunálu.

tak podléhá úplnému přezkumu soudu Společenství.

Podle článku 253 ES je Komise v rozhodnutí ukládajícím pokutu povinna, i přes obecně známý kontext tohoto rozhodnutí, uvést odůvodnění, a to zejména pokud jde o výši uložené pokuty a zvolenou metodu jejího stanovení. Z odůvodnění musí jasně a jednoznačně vyplývat úvahy Komise tak, aby se zúčastněné osoby mohly seznámit s důvody, které vedly k přijetí opatření, a mohly tak posoudit možnost zahájit řízení před soudem Společenství, a případně aby tento soud mohl vykonat svůj přezkum.

(viz body 140, 142–144, 148)

Podle článku 229 ES a článku 31 nařízení č. 1/2003 mají Soudní dvůr a Tribunál pravomoc přezkoumávat v plné jurisdikci žaloby proti rozhodnutím, kterými Komise uložila pokutu, a mohou tak nejen zrušit rozhodnutí přijatá Komisí, ale rovněž uloženou pokutu zrušit, snížit nebo zvýšit. Správná praxe Komise

4. Kvalifikace určitých protiprávních jednání jako jednání představující jedno a totéž protiprávní jednání, nebo jako několik protiprávních jednání, tak v zásadě ovlivňuje sankci, která může být uložena, jelikož konstatování několika protiprávních jednání může vést k uložení několika různých pokut, pokaždé v mezích stanovených čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 o provádění pravidel

hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 ES, která stanoví, že pokuta u každého podniku a sdružení podniků podílejících se na protiprávním jednání nesmí přesáhnout 10 % jeho celkového obratu za předchozí hospodářský rok. Z toho vyplývá, že se Komise uložením dvou pokut, jejichž součet přesahuje hranici 10 % obratu žalobkyň, nedopouští porušení zásady *nulla poena sine lege*.

6. Zásada proporcionality vyžaduje, aby akty orgánů Společenství nepřekročily meze toho, co je vhodné a nezbytné k dosažení sledovaného cíle. V kontextu výpočtu pokut musí být závažnost protiprávního jednání určena v závislosti na mnoha faktorech a žádnému z těchto faktorů není možné ve srovnání s jinými posuzovanými faktory přikládat přílišný význam. Zásada proporcionality v tomto kontextu znamená, že Komise musí stanovit pokutu přiměřeně k faktorům vzatým v úvahu za účelem posouzení závažnosti protiprávního jednání a že musí v tomto ohledu tyto faktory používat uceleně a objektivně odůvodněně.

(viz body 150, 151)

5. Odrážející cíl, který Komise oprávněně sleduje při stanovení výše pokuty, směřuje k zajištění dodržování Smlouvou stanovených pravidel hospodářské soutěže ze strany podniků při uskutečňování jejich činností v rámci Evropského společenství nebo Evropského hospodářského prostoru. Jedná-li se o několik protiprávních jednání, Komise může právem mít za to, že takového cíle nelze dosáhnout pouhým uložením sankce za jedno z protiprávních jednání.

Je věcí Komise, aby při posouzení závažnosti protiprávního jednání zohlednila velký počet skutečností, jejichž povaha a význam se liší podle typu a zvláštních okolností dotyčného protiprávního jednání. Mezi tyto skutečnosti prokazující závažnost protiprávního jednání může případně patřit velikost relevantního výrobního trhu. V důsledku toho, pokud může být velikost trhu skutečností, která má být zohledněna za účelem zjištění závažnosti protiprávního jednání, liší se její význam v závislosti na zvláštních okolnostech dotyčného protiprávního jednání.

(viz bod 160)

Horizontální omezení typu „cenového kartelu“ ve smyslu pokynů o metodě

stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy ESÚO jsou svou povahou „velmi závažná“. V tomto kontextu je malá velikost relevantních trhů jen malého významu ve srovnání se všemi ostatními faktory svědčícími o závažnosti protiprávního jednání.

skutečnost, že dotyčný podnik dosahuje významného celkového obratu neznamená nutně, že má rozhodující vliv na dotčeném trhu. Proto ačkoliv je pravda, že obraty podniku na dotčených trzích nejsou rozhodující pro učinění závěru, že podnik patří do silné hospodářské entity, jsou naopak relevantní pro zjištění vlivu, který podnik může mít na trhu.

(viz body 171, 175, 176, 178)

Část obratu z prodeje zboží, které je předmětem protiprávního jednání, má tudíž povahu přesného ukazatele rozsahu protiprávního jednání na dotčeném trhu. Tento obrat má totiž povahu přesného ukazatele odpovědnosti každého podniku na uvedených trzích, neboť je objektivním kritériem, které udává skutečnou míru škodlivosti tohoto jednání pro běžnou hospodářskou soutěž a je dobrým ukazatelem schopnosti každého dotyčného podniku způsobit škodu.

7. V rámci analýzy prováděné za účelem stanovení výše pokuty za porušení pravidel Společenství v oblasti hospodářské soutěže, skutečné hospodářské schopnosti společností, které se účastní protiprávního jednání, přivodit podstatnou újmu hospodářské soutěži, která zahrnuje posouzení skutečného významu uvedených podniků na dotčeném trhu, tedy jejich vlivu na tento trh, představuje celkový obrat pouze neúplný pohled na věc. Nelze totiž vyloučit, že silný podnik s množstvím různých aktivit je na konkrétním výrobním trhu přítomen pouze podružně. Zároveň nelze vyloučit, že podnik s významným postavením na zeměpisném trhu mimo Společenství má na trhu Společenství nebo v Evropském hospodářském prostoru pouze slabé postavení. V takových případech pouhá

(viz body 187, 188)

8. Metodu spočívající, pokud jde o stanovování pokut ukládaných různým účastníkům

kartelové dohody, v rozdělení těchto účastníků do několika kategorií, což způsobuje paušalizaci výchozí částky pokuty stanovené pro podniky spadající do téže kategorie, ačkoli nebere ohled na rozdíly velikosti podniků téže kategorie, nelze pokládat za protiprávní za předpokladu, že jsou dodrženy zásady proporcionality a rovného zacházení. Tribunálu nepřísluší, aby se vyslovoval ke vhodnosti takového systému, i kdyby tento systém znevýhodňoval menší podniky. Tribunál se v rámci svého přezkumu legality výkonu posuzovací pravomoci, jíž Komise v této oblasti disponuje, musí totiž omezit na kontrolu, zda je toto rozdělení účastníků kartelové dohody do kategorií soudržné a objektivně odůvodněné, aniž bez dalšího nahradí posouzení Komise svým posouzením.

(viz bod 196)

střední velikosti nepřesahovala v procentech obrátu výši pokuty uložené větším podnikům. Z uvedeného ustanovení totiž vyplývá, že jak pro podniky malé a střední velikosti, tak pro podniky větší velikosti je třeba zohlednit, za účelem stanovení výše pokuty, závažnost a délku trvání protiprávního jednání. V případě, že Komise uloží podnikům účastnícím se stejného protiprávního jednání odůvodněné pokuty, každému z nich v poměru k závažnosti a délce trvání protiprávního jednání, nelze jí vytýkat, že pro některé z těchto podniků byla pokuta v poměru k obrátu vyšší než pokuta jiných podniků. Komise tudíž není povinna snížit výši pokut, pokud jsou dotčenými podniky malé a střední podniky. Velikost podniku je již zohledněna maximální výší stanovenou v čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 23 odst. 2 nařízení č. 1/2003 a ustanoveními pokynů o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy ESUO. Kromě těchto úvah o velikosti, není žádný důvod zacházet s malými a středními podniky odlišně od jiných podniků. Skutečnost, že dotčené podniky jsou podniky malé a střední velikosti, je nezabývá povinností dodržovat pravidla hospodářské soutěže.

9. Článek 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 ES nevyžaduje, aby v případě, kdy jsou pokuty uloženy více podnikům účastnícím se stejného protiprávního jednání, výše pokuty uložené podniku malé nebo

(viz body 199, 200)

10. V rámci pokynů o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy ESÚO, které ve svém bodě 1 A šestém pododstavci stanoví, že „značný“ nepoměr ve velikosti podniků, které se dopustily protiprávního jednání stejného typu, je jednoznačně takové povahy, že odůvodňuje rozlišení za účelem posouzení závažnosti protiprávního jednání platí, že rozhodnutí Komise, které řadí do téže skupiny několik podniků, z nichž jeden měl čistý celkový obrat dokonce „podstatně“ nižší než ostatní podniky, a to na základě jejich obrátů na dotčeném trhu a jejich velice podobných podílech na trhu, a které na ně používá totožnou zvláštní výchozí částku, není v rozporu se zásadou rovného zacházení.

neukládají Komisi, aby ve svém rozhodnutí uvedla číselné údaje týkající se způsobu výpočtu pokut, přičemž musí být každopádně zdůrazněno, že se Komise nemůže zbavit své posuzovací pravomoci tím, že výlučně a mechanicky použije aritmetické vzorce. Pokud jde o rozhodnutí, kterým jsou uloženy pokuty několika podnikům, rozsah povinnosti uvést odůvodnění musí být především posouzen s ohledem na skutečnost, že závažnost protiprávních jednání musí být stanovena v závislosti na vícero skutečnostech, jakými jsou zejména zvláštní okolnosti věci, její kontext a odrazující účinek pokut, a to, aniž by byl sestaven závazný nebo taxativní výčet kritérií, ke kterým musí být povinně přihlédnuto.

(viz bod 226)

(viz body 202, 205)

11. Při stanovování částky pokuty v případě porušení pravidel hospodářské soutěže, jsou podstatné formální náležitosti, mezi něž patří povinnost uvést odůvodnění, splněny, jestliže Komise uvede ve svém rozhodnutí posuzované skutečnosti, které jí umožnily vymezit závažnost a délku trvání protiprávního jednání. Tyto náležitosti přitom

12. Skutečnost, že se podnik neúčastnil mnohostranné schůzky a že přestal sdělovat informace ostatním členům kartelové dohody nemůže dostačovat k prokázání, že se dohody přestal účastnit, pokud se veřejně od obsahu této dohody nedistancoval.

(viz body 240, 241, 244)

13. V souladu s čl. 23 odst. 3 nařízení č. 1/2003 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 ES představuje délka trvání protiprávního jednání jeden ze znaků, které je třeba zohlednit při stanovení výše pokuty ukládané podnikům, které se dopustily protiprávních jednání porušujících pravidla hospodářské soutěže.
14. Pokyny o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO neuvádí taxativní výčet polehčujících okolností, které musí Komise za účelem snížení základní částky pokuty zohlednit. Komisi je tedy ponechán určitý prostor, aby celkově posoudila význam případného snížení výše pokut z důvodu polehčujících okolností. Komise tudíž nemůže být jakkoliv povinna v rámci své posuzovací pravomoci přiznat snížení pokuty pro ukončení zjevného protiprávního jednání, ať k tomuto ukončení došlo před nebo po jejich zásazích.

Jestliže ustanovení bodu 1 B pokynů o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy ESÚO nestanoví žádné zvýšení u krátkodobých protiprávních jednání, která obecně trvají méně než jeden rok, u střednědobých protiprávních jednání, která obecně trvají po dobu jednoho až pěti let, může zvýšení dosahovat například 50 % výchozí částky pokuty. Pokud jde o dlouhodobá protiprávní jednání, která obecně trvají déle než pět let, platí, že částka může být navýšena o 10 % za rok. Tato zvýšení nejsou automatická a uvedené pokyny ponechávají Komisi prostor pro uvážení.

(viz body 237, 247, 249)

Ukončení porušování pravidel hospodářské soutěže předvídané v bodě 3 třetí odrážce pokynů může logicky představovat polehčující okolnost pouze tehdy, pokud existují důvody pro předpoklad, že podnět k ukončení protisoutěžního jednání byl dotčeným podnikům dán předmětným zásahem. Účelem tohoto ustanovení je v případě, že Komise zahájí v tomto směru šetření, pobídnout podniky, aby okamžitě ukončily svá protisoutěžní jednání. Snížení pokuty z tohoto titulu nemůže být použito tehdy, pokud tyto podniky přijaly pevné rozhodnutí

o ukončení protiprávního jednání již před datem prvního zásahu Komise nebo pokud bylo před tímto datem protiprávní jednání ukončeno. Posledně uvedený případ je dostatečně zohledněn při výpočtu délky trvání protiprávního jednání.

soutěž, zejména pokud existuje značný nepoměr ve velikosti podniků, které se dopustily protiprávního jednání stejného typu, a aby se v důsledku toho přízpůsobila obecná výchozí částka pokuty zvláštní povaze každého podniku.

(viz body 259, 260)

Pokyny nebrání tomu, aby se při určování výše pokuty vzal v úvahu celkový obrat nebo obrat uskutečněný podniky na dotčeném trhu tak, aby byly dodrženy obecné zásady práva Společenství a vyžadují-li to okolnosti.

15. Pokyny o metodě stanovování pokut uložených podle čl. 15 odst. 2 nařízení č. 17 a čl. 65 odst. 5 Smlouvy o ESÚO stanoví, pokud jde o subjektivní faktory, které je třeba brát v úvahu při stanovení výchozí částky pokuty, že je nezbytné brát v úvahu, zda původci protiprávních jednání skutečně měli hospodářskou schopnost způsobit významnou škodu jiným hospodářským subjektům, zejména pak spotřebitelům, a určit výši pokuty na úrovni, která zajistí její dostatečně odrazující účinek. Tytéž pokyny stanoví, že v případech týkajících se několika podniků, jako je tomu v případě kartelů, je možno připustit zvážení obecné výchozí částky, aby se brala v úvahu specifická váha, a tedy skutečný dopad protiprávního jednání každého podniku na hospodářskou

Rozdělení podniků do dvou kategorií podle jejich obratu je tedy rozumným prostředkem, kterým lze zohlednit jejich příslušný význam na trhu za účelem stanovení výchozí částky pokuty, za předpokladu, že to nepovede ke značně zkreslenému obrazu relevantního trhu.

(viz body 273–275, 280)

16. V oblasti hospodářské soutěže je důkazní břemeno existence dopadu protiprávního jednání na relevantní trh, které nese Komise, pokud zohledňuje tento dopad v rámci výpočtu pokuty podle závažnosti protiprávního jednání, lehčí než břemeno, které nese, pokud musí prokázat existenci protiprávního jednání jako takového v případě kartelové dohody. Pro zohlednění skutečného dopadu kartelové dohody na trh totiž stačí, aby Komise uvedla „dobré důvody pro jeho zohlednění“.

(viz bod 301)

17. Práva obhajoby jsou tedy v případě nesouladu mezi oznámením námitek a konečným rozhodnutím porušena pouze za předpokladu, že námitka obsažená v konečném rozhodnutí nebyla v oznámení námitek dostatečně objasněna tak, aby se osoby, jimž je toto oznámení určeno, mohly hájit.

Pokud dokumenty nebyly uvedeny v oznámení námitek, dotýčný podnik může právem mít za to, že nejsou pro účely dané věci důležité. Tím, že Komise neuvědomí podnik o tom, že některé dokumenty budou v rozhodnutí použity, brání mu, aby včas vyjádřil svůj názor ohledně důkazní hodnoty těchto

dokumentů. Z toho plyne, že tyto dokumenty nemohou být, pokud jde o tento podnik, považovány za platné důkazní prostředky.

Dokument použitý Komisí na podporu námitek v konečném rozhodnutí, třebaže byl použit v oznámení námitek k prokázání jiné námitek, může být uplatněn v rozhodnutí proti dotyčnému podniku pouze, pokud tento podnik mohl z oznámení námitek a z obsahu dokumentu rozumně vyvodit závěry, které Komise zamýšlela vyvodit .

(viz body 313–315)

18. Právo zcela nevypovídat nelze tedy přiznat podniku, kterému bylo určeno rozhodnutí požadující informace ve smyslu čl. 11 odst. 5 nařízení č. 17. Přiznání takového práva by totiž šlo nad rámec toho, co je nezbytné pro ochranu práva podniků na obhajobu a představovalo by neodůvodněnou překážku plnění úkolu Komise dbát na dodržování pravidel hospodářské soutěže na společném trhu.

Právo nevypovídat může být přiznáno pouze, pokud by byl dotyčný podnik povinen poskytnout odpovědi, kterými by byl veden k tomu, že by připustil existenci protiprávního jednání, jehož existenci má prokázat Komise.

zaručené článkem 6 Evropské úmluvy o lidských právech. Nic totiž adresátovi žádosti o informace nebrání, aby později v rámci správního řízení nebo při řízení před soudem Společenství prokázal, že skutkové okolnosti uvedené v jeho odpovědích nebo v předložených dokumentech mají jiný význam nežli ten, který jim připisuje Komise.

Za účelem zachování užitečného účinku článku 11 nařízení č. 17 má proto Komise právo ukládat podnikům, aby poskytly veškeré nezbytné informace týkající se skutkových okolností, které jim mohou být známy a aby jí podle potřeby předaly dokumenty s nimi související, které mají v držení, i když mohou sloužit k prokázání protisoutěžního jednání. Tato pravomoc Komise získávat informace neodporuje ani čl. 6 odst. 1 a 2 Evropské úmluvy o lidských právech, ani judikatuře Evropského soudu pro lidská práva.

Konečně, pokud v žádosti o informace podle článku 11 nařízení č. 17 Komise, kromě čistě skutkových otázek a žádostí o poskytnutí existujících dokumentů, žádá podnik o popis cíle a průběhu řady schůzek, kterých se podnik účastnil, jakož i výsledků nebo závěrů z těchto schůzek, zatímco je jasné, že Komise má podezření, že účelem uvedených schůzek bylo omezení hospodářské soutěže, může taková žádost nutit dotazovaný podnik k přiznání účasti v protiprávním jednání porušujícím pravidla hospodářské soutěže, takže uvedený podnik není povinen odpovědět na tento typ otázek. V takovém případě skutečnost, že podnik nicméně poskytne informace k těmto bodům, musí být považována za spontánní spolupráci podniku, která může odůvodnit snížení pokuty podle sdělení o spolupráci. V tomto případě podniky

V každém případě povinnost odpovědět na čistě skutkové otázky položené Komisí a vyhovět jejím žádostem o předložení již existujících dokumentů, nemůže porušit základní zásadu dodržování práv obhajoby, jakož i základní zásadu práva na spravedlivý proces, které v oblasti práva hospodářské soutěže poskytují ochranu rovnocennou ochraně

nemohou tvrdit, odpověděly-li dobrovolně na takovou žádost, že bylo porušeno jejich právo nevypovídat ve vlastní neprospěch.

(viz body 326–329)

pokuty, jestliže tato spolupráce nepřekročila rámec povinností, které pro něj vyplývají z čl. 11 odst. 4 a odst. 5 nařízení č. 17. Naproti tomu v případě, kdy podnik v odpovědi na žádost o informace podle článku 11 poskytne informace, které jdou jasně nad rámec informací, které Komise může požadovat na základě tohoto článku, je podnik oprávněn ke snížení pokuty.

19. V rámci správního řízení zahájeného z důvodu zakázané kartelové dohody neposkytuje spolupráce dotyčného podniku v šetření nárok na žádné snížení

(viz bod 340)